

עוד הוספה למאמר "מראה מקום"

("לשוננו לעם" לח [תשמ"ז], ז-ח, עמ' 449 ואילך;
לט [תשמ"ח], ג-ד, עמ' 88 ואילך)

העדות הקדומה ביותר של "מראה מקום" בהוראת סיכוי ותקוה אצל עגנון נמצאה לי באיגרת, שכתב עגנון בשנת 1913 אל חוקר הספרות פישל לחובר:

אחד ממכירי הלוה לי כדי הוצאות הדרך על מגת להשיב לו בששה עשר בדצמבר. ובאשר עוד לא סלפתי דברי בעניני כסף מעולם צר לי מאד כי איני רואה בעיני בשרי שום מראה מקום לכסף (האיגרת נדפסה ב"ידיעות גנזים" חוב' 70 תש"ל, עמ' 587. מקור האיגרת שמור במכון "גנזים" שליד אגודת הסופרים).

לא זו בלבד שעדות זו קודמת לשאר כל העדויות אצל עגנון, שהבאתי במאמרי, אלא דומה היא דווקא לעדויות המאוחרות שמתוך "שירה" ("בלא מראה מקום לפרנסה") בכך שהביטוי "מראה מקום" מצטרף אל משלימו באמצעות מלת היחס ל- ולא באמצעות מלת על, כבעדויות שמתוך איגרות עגנון אל אשתו מן השנים 1924–1925 ("מראה מקום על דירה").